

Stručný prehľad ako postupovať po úmrtí blízkej osoby.

Ako postupovať v situácii, keď sme priamo konfrontovaní s úmrtím? Samotná situácia je zraňujúca, emočne vypätá a pôsobí ochromujúco. Niekedy veľmi pomôže kontaktovať blízkeho, aby pomohol situáciu riešiť. Pomôcť môže aj niekto, kto už má podobnú skúsenosť.

Ak k úmrtiu došlo mimo zdravotníckeho zariadenia, túto skutočnosť treba ihneď oznámiť. **Najjednoduchšie je zavolať tiesňovú linku 112**, ale kontaktovať môžeme aj najbližšiu nemocnicu, zdravotnícke zariadenie, alebo útvar policajného zboru. V princípe každý, kto je prítomný pri úmrtí, alebo nájde mŕtve telo, má povinnosť túto skutočnosť bezodkladne oznámiť. **Ak je úmrtie oznámené nemocnici, alebo zdravotníckemu zariadeniu, toto vyšle na miesto úmrtia obhliadajúceho lekára.** Ak bolo takéto úmrtie oznámené polícii, tá zabezpečí všetky ďalšie úkony.

Po úmrtí a vystavení listu o prehliadke mŕtveho, je potrebné zabezpečiť všetky administratívne procedúry nadväzujúce na túto skutočnosť.

Niektoré pohrebné služby zabezpečia časť administratívy namiesto pozostalých (kontakt s matrikou, vybavenie úmrtného listu a pod.), v takom prípade stačí odovzdať pohrebnej službe listy o prehliadke zosnulého a občiansky preukaz. **Treba sa o tom informovať priamo u pohrebnej služby**, ktorú si pozostalí vybrali pre zabezpečenie pohrebu.

Organizácia pohrebu je závislá od miesta, kde došlo k úmrtiu. **V každom prípade je potrebné kontaktovať v čo najkratšom čase pohrebnú službu, ktorá pri úmrtí doma zabezpečí odvoz zosnulého a následné úkony, podľa rozhodnutia pozostalých.** Vybratú pohrebnú službu pre zabezpečenie ďalších úkonov je potrebné oficiálne splnomocniť požadovaným spôsobom.

Pri tejto práci sú zamestnanci pohrebných služieb naučení postupovať profesionálne a citlivo, dokážu poradiť a odbremeniť pozostalých od celej rady starostí. Je potrebné počítať s tým, že organizovanie pohrebu je riadna služba a je spoplatnená.

Pozostalí musia zabezpečiť oblečenie pre zosnulého, v ktorom bude pochovaný a odovzdať ho vybratej pohrebnej službe najlepšie hneď pri prvom kontakte. Vtedy je vhodné dohodnúť aj požadovanú úpravu zosnulého podľa jeho želania alebo podľa želania pozostalých. Ako vhodné oblečenie pre pozostalých sa odporúča:

Muži: oblek, košeľa, kravata, spodná bielizeň.

Ženy: šaty/kostým, blúzka, sukňa/nohavice, spodná bielizeň.

Topánky sa zosnulým neobúvajú.

Pozostalí musia následne rozhodnúť o výbere truhly a jej vybavenia, aby mohla pohrebná služba zabezpečiť dôstojné uloženie zosnulého.

Dalším krokom je nahlásenie úmrtia na matrike.

Úmrtie sa nahlásuje na matričnom úrade v obci, alebo mestskej časti, kde nastalo. Matrika zapíše úmrtie do knihy úmrtí a vystaví úmrtný list. **Na matriku treba priniesť nasledovné doklady:**

- **List o prehliadke mŕtveho - 3 kópie** (vystaví ho zdravotnícke zariadenie, v ktorom občan zomrel, alebo prehliadajúci lekár, ak nastalo úmrtie mimo zdravotníckeho zariadenia, vystavuje ho hneď trojmo)
- **Občiansky preukaz zosnulého a osoby, ktorá úmrtie vybavuje**

Matrika zároveň vystaví aj **Žiadosť o príspevok na pohreb**, ktorú potvrdí pohrebná služba a potom **túto žiadosť treba odovzdať na Úrad práce a sociálnych vecí a rodiny, podľa trvalého pobytu zosnulého.**

Na požiadanie matrika vystaví aj Potvrdenie o vybavovaní pohrebu pre zamestnávateľa.

Úmrtný list aj žiadosti **sa vybavujú na počkanie a bez poplatkov** v čase úradných hodín príslušnej matriky. Matrika úmrtie následne oznamuje príslušnému Okresnému súdu pre účely dedičského konania, Sociálnej poisťovni kvôli štátom vyplácaným dávkam a Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, ktorý to ďalej oznámi príslušnej zdravotnej poisťovni, kde bol zosnulý poistený.

Cirkevná matrika - farský úrad

Pre zápis do cirkevnej matriky je potrebné predložiť jeden originál Listu o prehliadke mŕtveho s pečiatkou štátnej matriky. Zápis je možné vykonať len za osobnej prítomnosti vybavujúcej osoby. **Pri návšteve na príslušnom farskom úrade sa zvyčajne dohodnú medzi pochovávajúcim a pozostalými aj podrobnosti pohrebného obradu.**

Sociálna poisťovňa

Úmrtia do Sociálnej poisťovne nahlásuje matričný úrad len raz mesačne. **Preto sa pozostalým odporúča oznámiť to Sociálnej poisťovni čo najskôr z nasledovných dôvodov:**

Ak zosnulý poberal dôchodok – ak mu ku dňu smrti nevyplatili dôchodok, vyplatia ho manželovi (manželke) automaticky v rámci konania o priznanie vdovského či vdoveckého dôchodku. Ak zosnulý nemal manžela (manželku), vyplatia sa peniaze deťom. O vyplatenie nevyplateného dôchodku musia písomne požiadať čo najskôr po vystavení úmrtného listu, kópiu úmrtného listu je potrebné k tejto žiadosti pripojiť.

Ak bol zosnulý samostatne zárobkovo činná osoba a dobrovoľne poistená osoba – pozostalí predložia kópiu úmrtného listu príslušnej pobočke Sociálnej poisťovne. Nedoplatky na poistnom a iné prípadné dlhy voči Sociálnej poisťovni sú súčasťou dedičského konania.

Ak bol zosnulý poberateľom iných sociálnych dávok, napríklad v nezamestnanosti – **nárok na výplatu všetkých dávok zaniká dňom smrti.** Pozostalí by

preto mali predložiť Sociálnej poisťovni fotokópiu úmrtného listu čo najskôr, aby dávky neboli vyplatené neoprávnene. Ak dávky, ktoré zosnulému patrili, vyplatené ešte neboli, postupuje sa rovnako ako pri dôchodkoch.

Ak bol zosnulý poberateľom nemocenských dávok - ošetrojúci lekár dňom úmrtia ukončí trvajúcu prácu neschopnosť. Vyplnené tlačivo je potom potrebné čo najskôr doručiť pobočke Sociálnej poisťovne.

Všetky dávky neoprávnene vyplatené po smrti poberateľa Sociálna poisťovňa v y m á h a späť v rámci dedičského konania.

Ak bol zosnulý sporiteľom, zapojeným do II. piliera – o úmrtí je potrebné informovať aj príslušnú DSS, a predložiť jej aj kópiu úmrtného listu. S úsporami v II. pilieri sa následne nakladá podľa zákona.

Zdravotná poisťovňa

Úmrtie oznamuje zdravotnej poisťovni Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Zákon neukladá lehotu, dokedy je potrebné vrátiť zdravotnej poisťovni preukaz poistenca, zdravotné poisťovne to majú stanovené individuálne, no odporúčajú to čo najskôr, aby nemohlo dôjsť k zneužitiu.

Pokiaľ mal zosnulý požičané nejaké zdravotné pomôcky, treba tiež kontaktovať príslušnú zdravotnú poisťovňu a informovať sa o ďalšom postupe.

Preplatky a nedoplatky na zdravotnom poistení sú súčasťou dedičského konania.

Odobzanie osobných dokladov

Občiansky preukaz

Občiansky preukaz zosnulého je povinný ten, kto vybavuje jeho pohreb, neodkladne odovzdať ktorémukolvek okresnému riaditeľstvu policajného zboru.

Aj keď je táto situácia bolestná a náročná, netreba mať zbytočný strach a obavy, prebieha každodenne a všetci, ktorých pri organizácii a príprave stretnete, rozumejú situácii v ktorej ste sa ocitli a budú Vám nápomocní.

Napriek tomu, že pohrebná služba zabezpečí organizačne podstatnú časť pohrebu, **je potrebné urobiť niekoľko rozhodnutí, ktoré musia urobiť pozostalí, a to vybrať spôsob pochovania a rozhodnúť o type pohrebného obradu.**

Spôsoby pochovania

Na Slovensku sú v súčasnosti len dva spôsoby pochovania:

Klasický pohreb (pochovanie zosnulého v rakve do zeme)

Pochovanie môže byť buď do nového hrobového miesta, alebo do existujúceho hrobového miesta, ktorým disponujú pozostalí. Za hrobové miesto sa platí poplatok stanovený pre daný cintorín. Nové hrobové miesto zabezpečí buď vybratá pohrebná služba, alebo ten, komu rozhodnutie prislúcha (správca cintorína, obec). Je potrebné zabezpečiť so správcom cintorína výkop, alebo sprístupnenie hrobového miesta (buď to zabezpečí vybratá pohrebná služba alebo pozostalí) so zreteľom na rešpektovanie platného Všeobecného záväzného nariadenia o prevádzkovaní pohrebiska.

Kremácia

V prípade kremácie sa vykoná najskôr rozlúčka so zosnulým, potom v inom čase prebehne spopolnenie a až následne sa uskutoční uloženie urny do hrobového miesta, na miestach na to určených. Celý postup je vhodné dohodnúť s vybratou pohrebnou službou.

Typ pohrebného obradu

Rozhodnutie o type pohrebného obradu by malo byť v súlade s presvedčením zosnulého, je to súčasť úcty k nemu.

Cirkevný pohreb

Organizuje sa podľa príslušnosti zosnulého k cirkvi. Je potrebné kontaktovať miestne príslušný farský úrad a dohodnúť termín pohrebu s príslušným duchovným, termín je potrebné skoordinať s pohrebnou službou, ktorá organizuje pohrebný obrad. Zabezpečenie zvonenia v kostole.

Občiansky pohreb

V prípade občianskeho pohrebu je potrebné kontaktovať obradníka príslušného k danému cintorínu, resp. krematóriu a rovnako s ním dohodnúť termín pohrebu.

Priebeh pohrebného obradu

Po výbere spôsobu pochovania a typu pohrebu, stanovení dátumu pohrebu je súčasťou prípravy na vykonanie pohrebného obradu aj výber smútočného oznámenia, jeho vyplnenie a distribúcia podľa rozhodnutia pozostalých. Tlač smútočného oznámenia zabezpečí buď pohrebná služba podľa pokynov pozostalých, alebo pozostalí podľa vlastného rozhodnutia. Podľa dohodnutého priebehu obradu sú súčasťou obradu kondolencie najbližším pozostalým, buď pred začatím samotného obradu, alebo po jeho ukončení. Súčasťou pohrebného obradu býva nekrológ – osobná rozlúčka so zosnulým zo strany najbližších. Nekrológ môže byť súčasťou samotného pohrebného obradu, vtedy ho treba zaradiť do scenára pohrebného

obradu, alebo je súčasťou smútočnej hostiny pre najbližších. Prečítaním nekrológu, alebo vyslovením posledných slov rozlúčky je možné v prípade dohody poveriť aj obradníka, alebo inú osobu než blízkeho príbuzného.

V deň pohrebu

Pozostalí

Samotný deň pohrebu býva pre všetkých pozostalých osobitne smutný a uzatvára náročnú etapu súvisiacu s úmrtím blízkeho. Pozostalým sa odporúča byť na mieste vykonania poslednej rozlúčky so zosnulým minimálne polhodinu pred začatím obradu a ešte raz s obradníkom, alebo pochovávajúcim prejsť detaily priebehu rozlúčky podľa už dohodnutého scenára. Po zvládnutí pohrebného obradu, kondolenciách a smútočnej hostine pre blízkych pozostalých končí smutná udalosť tohto dňa.

Ostatní účastníci

Ostatným účastníkom pohrebného obradu sa odporúča prísť na miesto poslednej rozlúčky 15 minút pred začiatkom samotného pohrebného obradu. Kvetinové dary sa buď uložia na určené miesto, alebo sa uložia podľa usmernenia. Kondolencia pozostalým sa vykoná podľa scenára pohrebného obradu. Počas celého obradu sa ostatní účastníci riadia pokynmi obradníka alebo kňaza.

Na Slovensku býva po pohrebe zvykom stretnutie pozostalých – smútočná hostina, kar. Odporúča sa miesto pre kar zabezpečiť vopred, najlepšie v blízkosti miesta vykonávania pohrebu, čas sa dá stanoviť ako približne hodina až hodina a pol po začatí pohrebu. O čase a mieste konania smútočnej hostiny informujú pozvaných hostí pozostalí.

Ďalšie informácie

Platené voľno pre pozostalých

Pre zabezpečenie organizácie pohrebu majú najbližší pozostalí nárok na platené voľno v takomto rozsahu:

- v prípade úmrtia najbližších príbuzných (manžel, alebo manželka, dieťa) má pozostalý nárok na dva dni plateného voľna na organizáciu a prípravu pohrebu a jeden deň na účasť na pohrebe.
- v prípade úmrtia vzdialenejšieho príbuzného (starý rodič, súrodenec, manžel alebo manželka súrodenca, rodič manžela alebo manželky súrodenca, alebo osoba, ktorá žila s pozostalým v jednej domácnosti) má pozostalý nárok na jeden deň plateného voľna na organizáciu a prípravu pohrebu a jeden deň na účasť na pohrebe.

Potrebný doklad pre zamestnávateľa o tom, že pozostalý organizuje pohreb, vydáva príslušná matrika, ktorá potvrdzuje Potvrdenie o vybavovaní pohrebu pre zamestnávateľa.

Príspevok na pohreb

Pozostalí majú nárok na štátnu sociálnu dávku Príspevok na pohreb. Príspevok na pohreb poskytuje príslušný Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta posledného trvalého pobytu, alebo prechodného pobytu zosnulého. Požiadať môže **oprávnená osoba**.

Oprávnenou osobou je plnoletá fyzická osoba, ak spĺňa nasledovné podmienky:

- zabezpečuje pohreb zomrelého
- má trvalý, alebo prechodný pobyt na území Slovenskej republiky
- zomrelý mal v čase smrti trvalý pobyt na území Slovenskej republiky
- zomrelý mal v čase smrti prechodný pobyt na území Slovenskej republiky a je pochovaný na území Slovenskej republiky

Oprávnená osoba si uplatňuje nárok na príspevok podaním žiadosti písomne na príslušnom tlačíve, alebo cez internet prostredníctvom elektronických služieb na [Ústrednom portáli verejnej správy](#). Pri podaní žiadosti cez internet musí mať žiadateľ občiansky preukaz s aktivovaným elektronickým podpisom.

Žiadosť potvrdzuje pohrebná služba, ktorá poskytla služby spojené so zabezpečením pohrebu, a úrad práce, sociálnych vecí a rodiny podľa miesta úmrtia.

Výška príspevku na pohreb je 79,67 €

Nárok na príspevok zaniká uplynutím jedného roku od pohrebu zosnulého.